

مجموعه PDF

تفسیر و نکات کلیدی

برای آزمون کارشناسی رسمی
دادگستری، قوه قضائیه
و کارشناس ماده ۲۷

جلد هفتم

آیین دادرسی کیفری

برای اجرای برنامه های عمومی، عمرانی
و نظامی دولت

تفسیر مواد و تبصره ها
با رویکرد کاربردی

آمادگی امروز ...
موفقیت فردا

نکات کلیدی
برای آزمون ها

بسته های قانونی
و ضوابط اجرایی

مطابق با آخرین
تغییرات و اصلاحات

جزوه تفسیری بنده بند

مواد منتخب قانون آیین دادرسی کیفری در باب کارشناسی

مصوب ۰۴/۱۲/۱۳۹۲ مجلس شورای اسلامی، با اصلاحات و الحاقات بعدی

همراه با: توضیحات ساده و مفصل، نکات کلیدی آزمون (هایلایت شده)،
تعریف لغات تخصصی و سؤالات آزمون با پاسخ تشریحی برای هر ماده و تبصره

اطلاعیه حقوق مالکیت اثر

کلیه حقوق مادی و معنوی این جزوه، شامل محتوا، گردآوری، تدوین، تفسیر و ساختار آن، متعلق به **سایت فایل لند** بوده و هرگونه کپی برداری، تکثیر، انتشار، فروش، باز نشر، واگذاری یا استفاده تجاری از تمام یا بخشی از این اثر، بدون کسب اجازه کتبی از مالک اثر، ممنوع و غیرمجاز است.

هرگونه استفاده و انتشار غیرقانونی از این جزوه، علاوه بر ایجاد **مسئولیت شرعی و اخلاقی**، می تواند موجب **مسئولیت قانونی و پیگیری حقوقی** متخلف شود. استفاده از محتوای این اثر بدون رضایت مالک، **شرعاً جایز نبوده و حرام است**.

این اثر با هدف حمایت از حقوق پدیدآورنده و حفظ حقوق مالکیت فکری منتشر شده است.

مقدمه

معرفی و جایگاه این فصل از قانون

متن ماده:

مواد منتخب قانون آیین دادرسی کیفری (مصوب ۱۳۹۲/۱۲/۰۴ مجلس شورای اسلامی، با اصلاحات و الحاقات بعدی) در باب «کارشناسی»: جایگاه، نحوه انتخاب، حدود اختیارات و مسئولیت کارشناس رسمی در فرآیند تحقیقات مقدماتی و دادرسی کیفری.

توضیح ساده و کاربردی:

مواد مرتبط با کارشناسی در قانون آیین دادرسی کیفری، در سال های اخیر همواره محل توجه طراحان سؤالات آزمون کارشناسی رسمی، به ویژه آزمون ورودی قوه قضائیه، بوده است. محور اصلی این مواد عبارت است از: نحوه ارجاع امر به کارشناس توسط بازپرس، شرایط انتخاب و رد کارشناس، مهلت اظهارنظر، نحوه تعیین دستمزد، و آثار تخطی یا تخلف کارشناس. نکته بسیار مهم: مرجع اصلی ارجاع امر کارشناسی در این قانون «بازپرس» (مقام قضایی تحقیقات مقدماتی) است، نه شخص قاضی دادگاه؛ این تفاوت نقشی کلیدی در بسیاری از پاسخ های تستی دارد.

نکات مهم و پرتکرار آزمون:

• اگر در یک سؤال آزمون، واژه «دادگاه» یا «قاضی دادگاه» به جای «بازپرس» به عنوان مرجع ارجاع دهنده کارشناسی در مرحله تحقیقات مقدماتی ذکر شود، آن گزینه معمولاً نادرست است — مرجع اصلی، بازپرس است.

تعریف لغات و اصطلاحات تخصصی:

بازپرس: مقام قضایی مسئول انجام تحقیقات مقدماتی در پرونده های کیفری (پیش از ارجاع پرونده به دادگاه)؛

مرجع اصلی ارجاع امر به کارشناسی در این فصل از قانون.

تحقیقات مقدماتی: مرحله ای از فرآیند کیفری، پیش از رسیدگی در دادگاه، که در آن ادله و اطلاعات لازم برای روشن شدن واقعه جمع آوری می شود.

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

طبق قانون آیین دادرسی کیفری، مرجع اصلی ارجاع امر کارشناسی در مرحله تحقیقات مقدماتی کیست؟

الف) قاضی دادگاه کیفری

ب) بازپرس

ج) رئیس کانون کارشناسان رسمی دادگستری

د) دادستان کل کشور

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق مواد این فصل، مرجع اصلی ارجاع امر کارشناسی در تحقیقات مقدماتی، بازپرس است، نه قاضی دادگاه.

◆ سؤال ۲ — سطح: متوسط

کدام یک از موارد زیر جزو محورهای اصلی مواد کارشناسی در قانون آیین دادرسی کیفری نیست؟

الف) نحوه ارجاع امر به کارشناس

ب) شرایط انتخاب و رد کارشناس

ج) مهلت اظهارنظر و نحوه تعیین دستمزد

د) نحوه صدور رأی نهایی دادگاه در ماهیت اتهام

✓ پاسخ صحیح: گزینه د

صدور رأی نهایی دادگاه در ماهیت اتهام، موضوع مواد کارشناسی نیست؛ محورهای این مواد صرفاً حول فرآیند کارشناسی (ارجاع، انتخاب، مهلت، دستمزد، تخلف) می چرخد.

فصل اول — تعریف کارشناس و آغاز فرآیند کارشناسی (مواد ۱۲۸ تا ۱۳۰)

ماده ۱۲۸ — تعریف کارشناس و شرط دعوت از او

متن ماده:

کارشناس رسمی یا خبره، از قبیل پزشک، داروساز، مهندس و ارزیاب، هنگامی دعوت می‌شوند که اظهارنظر آنان از **جهت علمی یا فنی یا معلومات مخصوص لازم** باشد.

توضیح ساده و کاربردی:

این ماده شرط بنیادین دعوت از کارشناس در فرآیند کیفری را بیان می‌کند: صرفاً هنگامی که تشخیص یا اظهارنظر موضوعی، نیازمند معلومات علمی، فنی یا تخصصی ویژه‌ای باشد که از توان عرفی و عمومی مقام قضایی خارج است، از کارشناس دعوت به‌عمل می‌آید.

ذکر مصادیقی مانند پزشک، داروساز، مهندس و ارزیاب، جنبه تمثیلی دارد، نه حصری؛ یعنی هر صاحب تخصصی که برای روشن‌شدن موضوع فنی پرونده لازم باشد، می‌تواند کارشناس موضوع این فصل محسوب شود.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون:

• نکته مهم برای مهندسان و کارشناسان راه و ساختمان:

کارشناس رسمی که فاقد پروانه در موضوع خاصی است، صرفاً در حدود تخصص و رشته مندرج در پروانه خود صلاحیت اظهارنظر دارد، نه در هر موضوعی که به او ارجاع شود.

• شرط دعوت از کارشناس:

لزوم اظهارنظر علمی، فنی یا معلومات مخصوص — کارشناس تنها در محدوده تخصص و رشته مندرج در پروانه خویش صالح به اظهارنظر است.

تعریف لغات و اصطلاحات تخصصی:

اهل خبره: شخص صاحب‌نظر و مطلع در یک موضوع فنی یا تخصصی که ممکن است کارشناس رسمی دادگستری نباشد، اما نظر او در نبود کارشناس رسمی مورد استفاده قرار می‌گیرد.

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

طبق ماده ۱۲۸، کارشناس چه زمانی دعوت می شود؟

- (الف) در همه پرونده ها بدون قید و شرط
- (ب) هنگامی که اظهارنظر از جهت علمی، فنی یا معلومات مخصوص لازم باشد
- (ج) فقط در پرونده های مالی
- (د) فقط به درخواست متهم

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق متن ماده ۱۲۸، شرط دعوت از کارشناس، لزوم اظهارنظر علمی یا فنی یا معلومات مخصوص است.

◆ سؤال ۲ — سطح: متوسط

ذکر مصادیقی مانند پزشک، داروساز، مهندس و ارزیاب در ماده ۱۲۸ چه ماهیتی دارد؟

- (الف) حصری است و فقط همین مشاغل کارشناس محسوب می شوند
- (ب) تمثیلی است و هر صاحب تخصص لازم را در بر می گیرد
- (ج) فقط برای پرونده های پزشکی کاربرد دارد
- (د) منسوخ شده است

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق شرح ماده، ذکر این مصادیق جنبه تمثیلی دارد نه حصری.

◆ سؤال ۳ — سطح: سخت

کارشناس رسمی راه و ساختمان که پروانه اش محدود به یک زیررشته خاص است، در چه محدوده ای صالح به اظهار نظر است؟

- الف) در هر موضوعی که بازپرس به او ارجاع دهد
ب) فقط در حدود تخصص و رشته مندرج در پروانه خودش
ج) در تمام رشته های مهندسی عمران
د) این محدودیتی ندارد و به تشخیص خودش بستگی دارد

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق نکته مهم شرح ماده ۱۲۸، کارشناس صرفاً در حدود تخصص و رشته مندرج در پروانه خود صلاحیت اظهار نظر دارد.

ماده ۱۲۹ — نقش کارشناس در تحقیق محلی و معاینه محل

📄 متن ماده:

هنگام تحقیق محلی و معاینه محل، تمام آثار و نشانه های مشهود و مکشوف که به نحوی در قضیه مؤثر است، به دستور بازپرس توسط کارشناسان جمع آوری می شود و در صورت مجلس قید می شود و به امضای اشخاص دخیل در موضوع می رسد.

◀ توضیح ساده و کاربردی:

در جریان معاینه محل (بازدید میدانی از صحنه حادثه یا موضوع دعوا)، گردآوری علمی و مستند شواهد و آثار مؤثر در پرونده به کارشناسان محول می شود، اما این اقدام همواره «به دستور بازپرس» صورت می گیرد؛ یعنی کارشناس رأساً و بدون دستور مقام قضایی وارد این مرحله نمی شود.

نتیجه کار باید در صورت مجلس ثبت و به امضای اشخاص ذی ربط (کارشناس، بازپرس، طرفین حاضر) برسد تا سندیت رسمی بیابد.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون:

- گردآوری آثار و نشانه های صحنه توسط کارشناسان، همواره منوط به دستور بازپرس است؛ مستندسازی نتیجه الزاماً باید در صورت مجلس امضا شده ثبت شود.

📖 تعریف لغات و اصطلاحات تخصصی:

صورت مجلس: سندی رسمی و مکتوب که در آن، اقدامات و مشاهدات انجام شده در یک مرحله از تحقیقات (مانند معاینه محل) ثبت و به امضای اشخاص ذی ربط می رسد.

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

جمع آوری آثار و نشانه های صحنه توسط کارشناسان، منوط به چیست؟

الف) ابتکار شخصی کارشناس

ب) دستور بازپرس

ج) درخواست شاکی

د) تصمیم دادگاه تجدیدنظر

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق ماده ۱۲۹، این کار به دستور بازپرس انجام می شود.

◆ سؤال ۲ — سطح: متوسط

برای اینکه نتیجه معاینه محل، سندیت رسمی بیابد، چه اقدامی لازم است؟

الف) فقط گزارش شفاهی کارشناس کافی است

ب) ثبت در صورت مجلس و امضای اشخاص دخیل در موضوع

ج) تایید شفاهی بازپرس بدون مستندسازی

د) ارسال گزارش به دادستان کل کشور

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق ماده ۱۲۹، نتیجه کار باید در صورت مجلس قید و به امضای اشخاص دخیل برسد.

ماده ۱۳۰ — بررسی صحنه جرم توسط گروه تخصصی

📄 متن ماده:

صحنه جرم باید توسط گروه بررسی صحنه جرم که، حسب مورد، متشکل از پزشک قانونی، کارشناسان بررسی صحنه جرم و تشخیص هویت، کارآگاهان نیروی انتظامی و عندالزوم سایر کارشناسان است، تحت **نظارت بازپرس** و در صورت **ضرورت به سرپرستی وی** بررسی شود.

◀ توضیح ساده و کاربردی:

این ماده ماهیت گروهی و میان رشته ای بررسی صحنه جرم را به رسمیت می شناسد: بسته به نوع پرونده، ترکیبی از پزشک قانونی، کارشناسان فنی صحنه جرم، مأموران تشخیص هویت، کارآگاهان انتظامی و در صورت نیاز سایر کارشناسان (از جمله کارشناسان راه و ساختمان در پرونده های تخریب، ریزش یا حوادث ساختمانی) با هم وارد عمل می شوند؛ کل این فرآیند تحت نظارت بازپرس و در موارد ضروری با سرپرستی مستقیم او انجام می گیرد.

⚠ نکات مهم و پرتکرار آزمون:

• در پرونده های ریزش یا تخریب ساختمان، کارشناس راه و ساختمان می تواند به عنوان یکی از اعضای «گروه بررسی صحنه جرم» در کنار پزشک قانونی و کارآگاهان انتظامی حضور یابد — این یک نکته کاربردی برای کارشناسان رشته راه و ساختمان است.

◆ سؤال ۱ — سطح: ساده

بررسی صحنه جرم تحت نظارت کدام مقام انجام می شود؟

الف) دادستان

ب) بازپرس

ج) رئیس کلانتری

د) شهردار منطقه

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق ماده ۱۳۰، بررسی صحنه جرم **تحت نظارت بازپرس** (و در صورت ضرورت با سرپرستی او) انجام می شود.

◆ سؤال ۲ — سطح: متوسط

گروه بررسی صحنه جرم می تواند شامل کدام یک از اعضای زیر باشد؟

الف) فقط پزشک قانونی

ب) پزشک قانونی، کارشناسان بررسی صحنه جرم، کارآگاهان انتظامی و عندالزوم سایر کارشناسان

ج) فقط کارآگاهان نیروی انتظامی

د) فقط وکیل متهم

✓ پاسخ صحیح: گزینه ب

طبق متن ماده ۱۳۰، این گروه حسب مورد ترکیبی از این اعضا و در صورت نیاز سایر کارشناسان است.

برای دریافت ادامه این درسنامه و تفسیر بند به بند به وبسایت زیر مراجعه فرمائید.

www.Fileland.ir

همچنین برای دیدن سایر مجموعه درسنامه ها و تفاسیر بند به بند منابع آزمون های کارشناس رسمی دادگستری و قوه قضائیه به وب سایت بالا مشاهده شود.

